

SZAKMAI TÁJÉKOZTATÓ — KÖZJEGYZŐI ELJÁRÁS

Közjegyzőnek

A kényszer hatása alatt tett jognyilatkozatok felismerése a közokirati eljárásokban

Az akarat szabadságának vizsgálata · Külön meghallgatás · Törvényi kötelesség, nem aktivizmus · **Magas kockázat**

A párkapcsolati erőszak egyik leggyakoribb, mégis legláthatatlanabb formája a gazdasági kontroll — és ez gyakran épp a közjegyző előtt ölt jogi alakot: adásvételben, kölcsönben, kezességben, vagyoni jogi szerződésben, lemondó nyilatkozatban.

A közjegyző sokszor az egyetlen független jogász, aki az aláírás pillanatában szemtől szemben látja a feleket — és akinek törvényi kötelessége meggyőződni arról, hogy a jognyilatkozat valóban a fél szabad akaratából születik.

01

MIÉRT FONTOS A KÖZJEGYZŐNEK?

- A párkapcsolati erőszak gyakran gazdasági kontrollként jelenik meg: az egyik fél a másikat anyagi döntésekbe kényszeríti — kezességbe, kölcsönbe, vagyonáról való lemondásba, ingatlan átírásába. [\[UK Home Office\]](#)
- Ezek a jogügyletek gyakran épp a közjegyző előtt öltenek alakot — így a közjegyző az egyik kevés független szereplő, aki a jognyilatkozat megtételének pillanatában személyesen találkozik a felekkel.
- A közjegyzőnek törvényi kötelessége meggyőződni arról, hogy az okiratban foglaltak megfelelnek a fél akaratának — ez a kényszer alatti aláírás felismerésének jogi alapja, nem holmi „aktivizmus”. [\[Kjt. 120. §\]](#)
- A kényszer, fenyegetés vagy jogellenes befolyásolás alatt tett jognyilatkozat érvénytelen lehet — a közjegyző gondossága a fél jogait és a közokirat hitelét is védi. [\[Ptk.\]](#)
- A felismerés itt nem diagnózis és nem nyomozás: a közjegyző a jogügylet körülményeit, az akarat szabadságát vizsgálja — ez a szakmája lényegéhez tartozik.

A közjegyző nem azt vizsgálja, „bántalmazás van-e otthon”, hanem azt, hogy a fél előtte tett jognyilatkozata valóban a szabad akaratából születik-e. A kettő gyakran ugyanott találkozik.

02

MIRE FIGYELJEK AZ ELJÁRÁS SORÁN?

A FÉL VISELKEDÉSE

- A fél feszült, megfélemlített, kerüli a szemkontaktust; a kísérijére néz, mielőtt válaszolna egy kérdésre.
- Bizonytalanság, ellentmondás a jogügylet tartalmával vagy következményeivel

A MÁSIK FÉL / KÍSÉRŐ VISELKEDÉSE

- A kísérő vagy a másik fél helyette beszél, „pontosít”, válaszol a feltett kérdésekre, vagy figyelmeztet, kontrollálja a felet. [\[UK Home Office\]](#)

kapcsolatban; nem érti vagy nem tudja, mit ír alá.

- A fél láthatóan a saját érdekei ellen cselekszik (lemond, elajándékozik, kezességet vállal) érthető indok nélkül.
- Elnémulás, „majd ő elmondja” típusú átengedés a másik félnek vagy a kísérőnek.

- A kísérő nem hagyja egyedül a felet, ragaszkodik a folyamatos jelenlétéhez a meghallgatás alatt is.
- Türelmetlenség, nyomásgyakorlás a gyors aláírásra; a fél kérdéseinek, kétélyeinek lekicsinylése.
- A jogügylet egyoldalúan a jelen lévő másik fél javát szolgálja, a másik egyértelmű hátrányára.

Egyetlen jel önmagában nem bizonyíték, és lehet más oka is. De ha a fél akaratának szabadsága kérdésessé válik, az már elég ok arra, hogy a közjegyző a szándékot gondosan, külön tisztázza.

03

A KÖZJEGYZŐ JOGI ESZKÖZEI

Itt nem „segítő beszélgetésről” van szó, hanem a közjegyzői eljárás meglévő, törvényes eszközeiről, amelyek pont az akarat szabadságának biztosítását szolgálják.

- Az akarat vizsgálata: a közjegyző személyes és konkrét kérdésre adott válasz alapján győződik meg arról, hogy a fél a jognyilatkozatot szabad akaratából, a következmények ismeretében teszi. [\[Kjtv. 120. §\]](#)
- Külön, négy szemközti meghallgatás: a felet a kísérő vagy a másik fél jelenléte nélkül is meg lehet hallgatni — kétség esetén a közjegyző külön meghallgatással tisztázhatja az akarat szabadságát.
- A tájékoztatási kötelezettség minden féllel szemben egyenlő: a közjegyző gondoskodik róla, hogy a tapasztalatlan, jogban járatlan fél ne szenvedjen hátrányt, és értse, mit ír alá. [\[Kjtv. indokolás\]](#)
- Aggályos körülmény esetén a közjegyző felhívja rá a fél figyelmét és feltünteti az iratban; ha a fél ez ellen tiltakozik, a közjegyző a közreműködését megtagadja. [\[Kjtv. 3–5. §\]](#)
- A jogügylet halasztása, a gondolkodási idő biztosítása szintén eszköz lehet — a nyomás alatt álló fél így kikerülhet a kényszerítő helyzetből, ha kéri vagy ha indokolt.

A közjegyző legerősebb eszköze nem a gyanú kimondása, hanem az eljárás: a fél akaratának szabad, befolyásmentes tisztázása. Ez minden ügyfél joga, és a közjegyző kötelessége.

04

HOGYAN TISZTÁZZAM A FÉL AKARATÁT?

Négy szemközti · Nyugodtan · A jogügyletre fókuszálva · Soha nem a nyomásgyakorló jelenlétében

- Teremts természetes, indokolt helyzetet a fél külön meghallgatására (pl. a személyazonosítás, a tájékoztatás külön szakaszában), ahol a kísérő nincs jelen.
- Tegyél fel nyitott, nem sugalmazó kérdéseket: „Mit szeretne ezzel a szerződéssel elérni? Mit jelent ez Önnek? Van, amiben bizonytalan?” — az ügylet logikáján belül maradva.
- Győződj meg róla, hogy a fél érti a következményeket — különösen, ha a saját, nyilvánvaló érdeke ellen cselekszik; ez a tájékoztatási kötelezettség része.
- Ne minősítsd a másik felet, és ne mondd ki helyette, hogy „kényszerítik” — a feladat az akarat szabad megnyilvánulásának biztosítása, nem a vád.

- Ha a fél jelez, vagy kéri, tájékoztathatod a jogairól és arról, hogy az ügylet most nem kötelező — diszkréten átadható állami vagy civil segítő szolgáltatások elérhetősége is.

Nem a te dolgod bizonyítani a bántalmazást vagy megmenteni a felet. A te dolgod, hogy a jognyilatkozat az ő valódi, szabad akaratát tükrözze — és ha ez nem biztosítható, a törvény szerint járj el.

05

MIT TEGYEK, HA KÉTSÉG MERÜL FEL?

- Hallgasd meg a felet külön, a másik fél vagy a kísérő nélkül, és tisztázd az akaratát — ez az első és legfontosabb lépés. [\[Kjtv. 120. §\]](#)
- Ha aggályos körülményt észlelsz, hívd fel rá a fél figyelmét, és tüntesd fel az iratban; ha a fél tiltakozik a rögzítés ellen, tagadd meg a közreműködést. [\[Kjtv. 3–5. §\]](#)
- Ha alapos a gyanú, hogy a jognyilatkozat nem a fél szabad akaratából születik (kényszer, fenyegetés), a közreműködés megtagadása a törvényes út — végzéssel, írásban. [\[Kjtv. 5. §\]](#)
- Biztosíts gondolkodási időt, halaszd az ügyletet, ha ez segít kivenni a felet a nyomás alól — a sürgetés gyakran maga a kényszer eszköze.
- Tájékoztasd a felet a jogairól és a rendelkezésére álló segítségéről, ha ezt kéri vagy ha indokolt — anélkül, hogy a szerepedből kilépnél.
- Tartsd tiszteltben a cselekvőképes fél döntését: ha a tisztázás után, szabadon mégis vállalja az ügyletet, az az ő joga — a te feladatod a szabad akarat biztosítása volt.

A közreműködés megtagadása nem a fél elleni lépés, hanem a védelme: megakadályozza, hogy a közokirat hitelessége egy kikényszerített aláírást szentesítsen.

06

MIT NE TEGYEK?

- ✗ *A kényszer jeleit figyelmen kívül hagyni, és a kétséget elnyomva, gépiesen hitelesíteni az aláírást.*
- ✗ *A fél akaratát a kísérő vagy a másik fél jelenlétében, az ő „közvetítésével” tisztázni.*
- ✗ *A másik felet szembesíteni, „kihallgatni”, vagy nyomozni a magánéletükben — ez nem a közjegyző feladata.*
- ✗ *Diagnózist felállítani vagy kimondani, hogy „Önt bántalmazzák” — a feladat az akarat vizsgálata, nem a minősítés.*
- ✗ *A felet a saját, nyilvánvaló érdeke ellen, kérdés és tájékoztatás nélkül aláírni, ha a szándéka kétséges.*
- ✗ *A gyanút vagy a fél közlését kifecsegni, a titoktartási kötelezettséget megsérteni.*
- ✗ *A felet a döntésében sürgetni, vagy épp helyette dönteni — a cél a szabad akarat, nem a te akaratod.*
- ✗ *Az aggályos körülmény iratban való rögzítését vagy a közreműködés megtagadását elmulasztani, ha indokolt.*

07

⚠ MAGAS KOCKÁZAT — FOKOZOTT GONDOSSÁG

FOKOZOTT GONDOSSÁG ÉS A SZABAD AKARAT KIEMELT VIZSGÁLATA SZÜKSÉGES, HA AZ ALÁBBIK BÁRMELYIKE FENNÁLL

- A fél a jelenlétdben fél, sír, remeg, vagy közvetlenül utal fenyegetésre, kényszerre az aláírással kapcsolatban. [\[EU 2024/1385\]](#)
- A jogügylet a fél teljes vagy aránytalan vagyoni kiszolgáltatottságát eredményezi a másik fél javára. [\[Ptk.\]](#)
- A fél konkrét, közvetlen bántalmazásról, fenyegetésről számol be — itt a biztonság minden mást megelőz. [\[Campbell et al. 2003\]](#)
- Válás, szakítás, vagyonmegosztás körüli ügylet, ahol a nyomás és a fenyegetés fokozódik — ez a legmagasabb kockázatú időszak. [\[National DfV Bench Book\]](#)
- A fél kéri a segítséget, vagy a kíséző nyílt fenyegetést, agressziót mutat a hivatalos térben is.
- A jognyilatkozat kényszer alatti megtételének alapos gyanúja — a közreműködés megtagadásának törvényi alapja. [\[Kjtv. 5. §\]](#)

Közvetlen veszélyhelyzet észlelése esetén a rendőrség értesítése válhat szükségessé. A fél biztonsága és az akarata szabadsága minden eljárási szempontot megelőz, és a közjegyzőnek fokozott körültekintéssel kell mérlegelnie a közreműködés feltételeit. [\[Kjtv. 3–5. §\]](#)

Közjegyzői eljárás és polgári jog

1991. évi XLI. törvény (Kjtv.)	A közjegyző akaratvizsgálati, tájékoztatási kötelezettsége és a közreműködés megtagadása (3–5., 120. §).
2013. évi V. törvény (Ptk.)	A kényszer, fenyegetés és jogellenes befolyásolás alatt tett jognyilatkozat érvénytelensége.

Párkapcsolati erőszak, gazdasági kontroll, kockázat

UK Home Office – Statutory Guidance	Kényszerítő kontroll (coercive control), benne a gazdasági kontroll formái.
Campbell et al. 2003	Fojtogatás — a gyilkossági kockázat többszörös emelkedése (AJPH).
National DfV Bench Book (AU)	Kockázatértékelés; a szétválás és a vagyonmegosztás fokozott veszélye.
EU 2024/1385	Áldozatvédelem; a gazdasági erőszak és a kiszolgáltatott áldozatok védelme.
WHO – Violence against women	A párkapcsolati erőszak, mint közegészségügyi kérdés.
Isztambuli Egyezmény	Megelőzés és védelem — nemzetközi standard, a gazdasági erőszak is.

Megjegyzés: Magyarország az Isztambuli Egyezményt aláírta, de nem ratifikálta. Az itt hivatkozott standardokat az EU 2024/1385 irányelv és a CEDAW egyezmény azonos tartalommal írja elő.

OKIT (állami krízis)	06 80 20 55 20
Áldozatsegítő Központ (ÁSK)	116 006
Rendőrség / távoltartás	112
NANE	06 80 505 101
Patent (jogsegély)	06 80 80 80 81

A közjegyző nem nyomozó és nem áldozatsegítő — de az akarat szabadságának vizsgálatával és a közreműködés megtagadásával megakadályozhatja, hogy a közokirat a kényszer eszközévé váljon. Ez nem túllépés a szerepen, hanem annak lényege.

**ETIKUS MUNKAHELY
PROGRAM**
etikusmunkahely.hu